

De Bolster in Duivendrecht: groepswonen voor ouderen

DUIVENDRECHT - Aan de Rijksstraatweg 131 opent de Burgemeester van Ouder-Amstel, de heer de Groot, donderdag 17 mei om 14 uur het groepswonenproject De Bol-

Personality-show List in Dorpshuis

DUIVENDRECHT - Liesbeth List treedt zaterdagavond 19 mei op in het Dorpshuis met haar solo-programma 'List Nu'. Aanvang 20.30 uur; de zaal is open om 20 uur.

Onder regie van Willem Nijholt en met pianobegeleiding van Rob van Dijk brengt zij een veelzijdig programma met hits van vroeger; cabaret-achtige en absurde liedjes en chansons van onder ander Jacques Brel.

ster. Het complex bestaat uit twintig woningen en enkele gemeenschappelijke ruimten.

De Bolster geeft ouderen de mogelijkheid om gezamenlijk en toch zelfstandig te wonen. De eigen woning geeft volop privacy, terwijl bijvoorbeeld een ontmoetingsruimte met terras en de groepskeuken gelegenheid geven medebewoners te ontmoeten, samen te eten, koffie te drinken of af en toe een spelletje te doen.

Hulpverlening

Bij groepswonen hebben bewoners op een bijna vanzelfsprekende manier contact met elkaar, zonder dat activiteiten verplicht zijn. En door de onderlinge hulpverlening zijn bewoners minder afhankelijk van de

professionele dienstverlening en er is een alarmeringsstelsel.

Wanneer plotselinge hulp nodig is kan een bewoner met een druk op de knop alarm slaan. Bij de twee naast burens klinkt dan een geluidssignaal en een knipperend lampje boven de voordeur maakt duidelijk wie hulp nodig heeft.

Ontmoetingsruimte

De Bolster bestaat uit twintig woningen en behalve ontmoetingsruimte en de groepskeuken een hobby-ruimte, een wasmachineruimte, een fietsenstalling en een logeerkamer.

Het project is ontwikkeld door de Humanistische Bouwstichting Bejaardenhuisvesting in samenwerking met de Vereniging Groepswonen van Ouderen.

Diemer Courant 10 mei 1990 artikel ontvangen van John Haen

D. Roos - H.K. WORMGOOR - C. de GROOT - W.J.Z. GORTER - J.J. JORNA - J.H. SCHELEN
Opening „De BOLSTER” 17-5-1990.

Vijf en twintig jaar De Bolster Duivendrecht: het wel en wee van een woongroep voor ouderen.¹

Inleiding

Vanaf eind december 1989 functioneert er een zelfstandig wooncomplex voor ouderen in Duivendrecht. De Bolster, zo heet dat wooncomplex, viert derhalve haar vijfde lustrum.

Dit artikel gaat in op het ontstaan van dit wooncomplex en de vereniging die het mede beheert, en in het algemeen op het wel en wee van beide nadien, waarbij bijzondere aandacht geschonken wordt aan een der oprichters, mevrouw Mies Gorter (1916-2014) die zich hiervoor bijzonder heeft ingezet.

Voorgeschiedenis-algemeen.

De ouderenzorg in Nederland is eeuwenlang afhankelijk geweest van het particulier initiatief: rijke ouderen konden in dorpen zich terugtrekken in rentenierswoningen, en in de stad apart blijven wonen, dan wel zich inkopen in hofjes. Armen waren afhankelijk van familie en van armenvoorzieningen ((kerkelijke en/of burgerlijke) liefdadigheid, thuiszittende armen, armenhofjes enz.). De afhankelijkheid van anderen werd door deze laatste groep vooral gevoeld bij economische malaise (bijv. crisis jaren 1930). Vanaf de tweede helft van de 19de eeuw ontstaat er de roep om pensioenfondsvorming, dat na 1913 leidt tot pensioenregelingen voor bepaalde beroepsgroepen (ambtenaren, onderwijzers enz.), maar niet tot een algemene rijksregeling. De Tweede Wereldoorlog betekent een breuk in dit non-directieve Rijksbeleid: er komt in 1946 een algemeen pensioen (AOW), en de wens tot zelfstandig wonen voor ouderen wordt vervuld in rusthuizen/bejaardenoordens enz. die nadien lijden onder het regime van overheden en besturen. De behoefte aan een grotere zelfstandigheid voor deze groep zonder de bemoeienis van derden wordt uitgedrukt in de wens tot groepswonen onder zelfbeheer: de (humanistische) woongroep. Dit is de achtergrond van ook deze woongroep.²

Vorbereidingen: 1985-1989.

Naar aanleiding van een Duitse tv-uitzending over groepswonen voor ouderen start in januari 1985 een werkgroep die onder de hoede van de SDO³ haar werkzaamheden aanvangt; in 1987 wordt in samenhang met een gunstige besluitvorming door de Gemeente Ouder-Amstel⁴, de werkgroep omgezet in een Vereniging i.o. die haar oprichtingsacte laat verlijden op 9 juni 1988. Een venig terrein naast de Kleine Kerk, met aan de straatkant wat oudere bebouwing, komt vrij. Ondertussen is de vereniging bezig om haar bestuurs- en activiteitenkader via vormingscursussen te formeren. Enige wrijving tussen de leden in deze aanloopfase verstoren dit proces lichtelijk.⁵

¹ Dit artikel is gebaseerd op het archief van De Bolster Duivendrecht (1985-heden); dit dynamisch archief is niet geheel geordend noch volledig; daarnaast is gebruik gemaakt van het gemeentearchief Ouder-Amstel, aanwezig in het Stadsarchief Amsterdam. De gegevens zijn objectief benaderd, waarbij herleiding tot levende personen vermeden is. Ik bedank het bestuur van de Bolster en het Stadsarchief Amsterdam voor de inzagelegging der gevraagde gegevens.

Voor de inhoud van dit artikel is alleen de schrijver verantwoordelijk; voor op- en/of aanmerkingen, email: j.blokdijk1@upcmail.nl. Met betrekking tot de oprichting kan uitgegaan worden van verschillende data, bijv. 1985, 1988 (verleden oprichtingsacte), januari 1989 (eerste paal bouw), eind december 1989 (begin verhuur), c.q. 17-5-1990 (officiële) opening door burgemeester C. de Groot.

² Vermoedelijk was een motief van de humanistische ouderen om een tegenwicht te bieden aan de confessionele verzorgingshuizen in de Gemeente Ouder-Amstel.

³ SDO betekent Stichting Dienstverlening aan Ouderen. Haar opvolger is Coherente.

⁴ Op 27-11-1986 laat B&W de Raad weten 'niet afwijzend' te staan t.a.v. een subsidieaanvraag van de werkgroep in aanloop naar de verenigingsoprichting; op 27-8-1987 valt het positieve Raadsbesluit m.b.t. een krediet voor de bouw- en woonrijpmaking van het terrein Tamarindestraat e.o.

⁵ De secretaris G. Bosch laat de vereniging na een langjarige inzet, t.g.v. een kleine omissie zijnerzijds en een gevoelige reactie van anderen hierop, voor wat het is, net voor de opening van het complex. Voorts geeft een lid bij een gemeentelijke inspraakavond op eigen titel, zonder voorafgaande mededeling aan de woongroep, zijn negatieve mening over de bouw enz.; dit leidt tot zijn ontzetting als lid m.b.v. een leden-motie.

Bouw en opening: 1989-1990.

In opdracht van de Humanistische Bouwstichting Bejaardenhuisvesting (hierna HBB) ⁶ vangt na een voorbereidingstijd de bouw aan na een veenontgroning, een ophoging van het oppervlakteniveau tot 1.35 m, demping van de oude veensloten, met een inheïing van de eerste paal tot het tweede zandniveau, door de Gedeputeerde NH, mw. Margreet de Boer⁷, in januari 1989. De architect Zondag tekent een langwerpig complex van 20 flats, haaks op de Rijksstraatweg, in een neutraal-functionele jaren '80 bakstenen uitvoering, met groepsruimten. Het gebied eromheen wordt heringericht, maar de oude zomerwoning voor het complex blijft staan. Voor de inrichting krijgt de vereniging subsidies van de Gemeente, van het Julianafonds, en van een anonieme schenker.⁸ Na 10 maanden is het complex klaar, en op 28 december krijgen de geselecteerde bewoners de huissleutel. De officiële opening door burgemeester C. de Groot vindt plaats op 17-5-1990. De naam wordt 'De Bolster',⁹ naar de enige kastanjeboom die tot op de dag van vandaag links van het ingangspad staat; de gemeente noemt dit pad 'Kastanjepad'.

Latere ontwikkelingen: 1990-2015.

Aanvankelijk wordt het complex vooral bevolkt door Duivendrechtse ouderen vanaf de leeftijd van 50 jaar en ouder die zich goed redden en zich willen inzetten voor het groepswonen. Het Humanisme raakt geleidelijk op de achtergrond. De vereniging beheert de algemene ruimten, terwijl de verhuurder het geheel en meer in het bijzonder de flats beheert. De omgeving om het complex heen verandert na 2000 – ondanks het verzet van de vereniging(svoorzitter) -: het zomerhuis en de andere bebouwing verdwijnt voor huur- en koopwoningen deels vóór en opzij van het complex. In deze periode leidt de huurliberalisatie tot een licht andere samenstelling, versterkt door de komst van Jonge Ouderen. De vereniging kent door interne strubbelingen en een slechte sfeer een bestuurscrisis in 2012 welke ternauwernood opgelost wordt. De werving enz. lijdt daaronder.

Bijzondere rol van Mies Gorter: 1989-2010: 'een blanke pit'.

Wilhelmina Jacoba Zwana Gorter-Willemze werd op 30-12-1916 in de Watergraafsmeer geboren. Zij wordt in een tussentijdse vacature op 16-9-1975 geïnstalleerd als PvdA-gemeenteraadslid van de Gemeente Ouder-Amstel, als eerste vrouw, en gehuwd zijnde met de voormalige wethouder D.S. Gorter.¹⁰ Jarenlang had zij als enige vrouw zitting in de gemeentecommissie woonruimte-zaken.¹¹ In 1978 wordt zij fractievoorzitter, en neemt plaats in een serie lokale en regionale commissies. Op 19-8-1982 neemt zij afscheid van de Raad, waarbij haar karakter en activiteiten als volgt geschetst worden: '...erg druk geweest. Dit heeft zij gedaan op een aardige, vriendelijke en sympathieke manier (weliswaar met)...een zeer kritische politiek, maar met vermijding van onoverbrugbaarheid van conflicten ...(met)...een warme, menselijke belangstelling (en) zeer persoonlijke interesse...zodat de Raad ...zo uitstekend als team heeft gefunctioneerd.'¹² Dezelfde houding en activiteiten vertoont zij vanaf 1986: ze verricht jarenlang bestuurstaken en steunt de vereniging en haar inwoners, door o.a. groepsuitjes te betalen. Alle huidige, (oudere) inwoners die haar hebben gekend, spreken met lof over haar. Zij overlijdt op 93 jarige leeftijd in haar Bolsterhuis op 18 juni 2010.

Slotsom.

De woongroep voor ouderen heeft het geluk dat zij niet onderhevig is aan het huidige Rijksbeleid dat uitgaat van opheffing van verzorgingshuizen enz., in een poging om de vergrijzingskosten zo veel mogelijk te drukken. De sociale huren zijn als gevolg van de nabijheid van Amsterdam hoog. Het complex en haar mooie stiltetuin liggen er goed bij. Plannen om dit complex te verduurzamen zijn in gang gezet. Met een positieve, respectvolle grondhouding, zo weinig mogelijk regels, en een goede burenhulp en verenigingsinzet kan het complex, zo Mies het wilde, wederom tot bloei komen, na deze 25 jaar. **Jacob Blokdijk.**

⁶ De HBB werkte samen met de Humanistische Stichting voor Huisvesting Bejaarden (HSHB) die als verhuurder optreedt tot in 1995 deze stichting overgaat in de Stichting Woonzorg Nederland.

⁷ Margreet de Boer (1939-) was van 1987-1993 PvdA-gedeputeerde NH voor ruimtelijke ordening en volkshuisvesting)(zie www.parlement.com, onder 'Margreet de Boer'.

⁸ De anonieme schenking betreft fl. 20.000,- in twee tranches uit te keren in 1989 en 1990.

⁹ De vraag blijft of er zich onder de Bolster een Blanke Pit bevindt of niet.

¹⁰ D.S. Gorter was wethouder van 1966-1970 (zie <http://www.ouder-amstel.nl> , onder raadsnotulen 8 juli 2010.

¹¹ Stadsarchief Amsterdam: Arch. Gem. Ouder-Amstel: raadsnotulen 16-9-1975.

¹² Stadsarchief Amsterdam: Arch. Gem. Ouder-Amstel: raadsnotulen 19-8-1982.

Gezellig toeven in de Tuin van de Bolster met op de achtergrond de huisjes van de Tamarindestraat